

SAMORZĄD MIEJSKI

Miesięcznik Związku Miast Polskich

Nr 9 (211) PAŹDZIERNIK 2014

ISBN 1730-5187

**Związek walczy o deregulacje
Trzy ustawy pod lupą**

W NUMERZE

ZE ZWIĄZKU

VI Już po raz osiemnasty odbyła się konferencja z cyklu Spotkania Biur Promocji organizowana przez Związek Miast Polskich dla pracowników samorządowych z miast zajmujących się promocją i PR. Tym razem spotkali się oni w centralnej Polsce, w Dobieszku koło Łodzi, 2 i 3 października br.

VII Związek – w ramach realizowanego obecnie projektu norweskiego – zlecił opracowanie propozycji konkretnych zmian w ustawach o systemie oświaty oraz o pomocy społecznej, które spowodowałyby zniesienie ograniczeń w samodzielnym określaniu sposobu realizacji zadań własnych przez samorządy.

XII Związek Miast Polskich i Śląski Związek Gmin i Powiatów realizują projekt „Przygotowanie ukraińskich samorządów do wdrożenia reform decentralizacyjnych i stowarzyszenia z UE”.

KRONIKA KRAJOWA

V W dniach od 14 do 17 października br. odbyły się w Poznaniu Targi Produktów i Usług dla Samorządów Lokalnych GMI-NA. Szóstej edycji tej imprezy towarzyszył trzeci Kongres Samorządów, zorganizowany wspólnie przez Międzynarodowe Targi Poznańskie i redakcję „Rzeczpospolitej”. Patronat honorowy nad targami objął Związek Miast Polskich.

LIDERZY ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA PRZESTRZENIĄ 2014

VIII Bolesławiec, Gdańsk, Gliwice (GRAND PRIX), Kobyłka, Legnica, Poznań, Toruń i Turek to laureaci I Ogólnopolskiego Konkursu Miast „Lider zrównoważonego gospodarowania przestrzenią”. Konkurs został zrealizowany wspólnie przez Instytut Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa oraz Związek Miast Polskich.

MIASTA JUBILEUSZOWE

X Dzisiaj Bytom redefiniuje swoją pozycję na mapie Śląska. Głównym naszym celem jest odbudowa przemysłu utraconego w czasie restrukturyzacji, czyli potencjału gospodarczego miasta – mówi prezydent Damian Bartyła w roku jubileuszu 760-lecia praw miejskich Bytomia.

Na okładce: Starówka w Legnicy. W mieście tym spotkał się Zarząd ZMP (relacja obok).
Fot. J. Proniewicz

Zarząd ZMP w Legnicy

Niepożądane zmiany

Podczas posiedzenia w Legnicy 17 października br. członkowie Zarządu dyskutowali m.in. na temat gospodarki odpadami, Karty Dużej Rodziny oraz proponowanych przez rząd zmian w podatku VAT.

Przedsstawiciele miast członkowskich zasiadający w Zarządzie ZMP zapoznali się z informacją dyrektora Biura ZMP, **Andrzeja Porawskiego** o przebiegu prac nad nowelizacją ustawy „śmieciowej”.

Bez zgody organizacji

10 października br. Sejm uchwalił zmianę ustawy o **utrzymaniu czystości i porządku w gminach**, w której uwzględnił szereg wniosków i postulatów strony samorządowej.

na odbiór odpadów komunalnych od przetargów na ich zagospodarowanie, co stanowi kolejne ograniczenie samodzielności gmin w realizacji ich obligatoryjnego zadania własnego. Sprzeciw budzi też sposób wprowadzenia maksymalnej stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, który nie został połączony z koniecznymi zmianami formuły kosztowej, zabezpieczającymi gminy przed ustalaniem stawek opłat na zbyt niskim poziomie, co może

Samorządowcy zaznaczyli, że państwo nie może zastępować samorządów, a projekt ustawy o Karcie Dużej Rodziny to markowanie rozwiązania większego problemu, które powinno obejmować uwzględnienie mechanizmów fiskalnych.

Fot. J. Proniewicz

wej o charakterze technicznym, mających na celu usprawnienie funkcjonowania gminnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi. Niestety, w drugim czytaniu, do projektu ustawy wprowadzono także rozwiązania o charakterze systemowym, które nie były uprzednio przedyskutowane z zainteresowanymi środowiskami. Nie został uwzględniony sprzeciw organizacji samorządowych, w tym ZMP (**stanowisko z 7 października 2014 r. ws. projektu zmian w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach**).

Dotyczy to przede wszystkim propozycji obligatoryjnego rozdzielenia przetargów

niemożliwiać zbilansowanie systemu. Związek ponadto podtrzymuje wątpliwości wobec przyjętego sposobu zredagowania przepisów przejściowych, które mogą wpłynąć na obowiązywanie gminnych aktów prawa miejscowego. Kwestia ta była przedmiotem wystąpienia przedstawiciela ZMP na połączonym posiedzeniu sejmowych komisji 25 września br. Pomimo złożonych wówczas deklaracji ze strony przedstawicieli Sejmu i resortu, wątpliwości w tych kwestiach nie zostały wyjaśnione w toku prac.

Uchwalona ustawa w dalszym ciągu nie rozwiązuje najpoważniejszych pro-

blemów o charakterze systemowym, w tym przywrócenia gminom możliwości stosowania zamówień wewnętrznych („in-house”), które wprost wynikają z prawodawstwa unijnego i ugruntowanego orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości.

Zastrzeżenia wobec spalarni

Zarząd ZMP podjął również stanowisko w sprawie senackiego projektu ustawy **o zmianie ustawy o odpadach**. Stwierdzono, że projekt ten skierowany do Sejmu 7 sierpnia br. zawiera istotne zmiany w systemie zagospodarowywania odpadów komunalnych, z których część należy ocenić pozytywnie (odejście od konieczności zatwierdzenia projektu planu inwestycyjnego przez ministra właściwego do spraw środowiska, wydłużenie terminu na zaktualizowanie wojewódzkich planów gospodarki odpadami oraz uchwał wykonawczych w sprawie ich wykonania do 31 grudnia 2015 r., wprowadzenie zmiany w definicji regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych – RIPOK, odroczenie wejścia w życie przepisu nakładającego na instalacje zastępcze obowiązku posiadania statusu RIPOK’a do 1 lipca 2018 r.). Jednak regulacja zawiera też zmiany, które zostały negatywnie zaopiniowane. Dotyczy to tzw. dużych regionów – czyli regionów skupiających sąsiadujące ze sobą gminy z różnych województw, co budzi wątpliwości natury ustrojowej. Projektowane zmiany zakładają także wprowadzenie do systemu zagospodarowania odpadów komunalnych instalacji ponadregionalnych. Wprowadzenie ich oraz umożliwienie tworzenia regionów skupiających sąsiadujące ze sobą gminy z różnych województw, zdaniem samorządowców z miast, w oczywisty sposób wpłynie na kształt aktualnie budowanych i funkcjonujących lokalnych i regionalnych systemów gospodarki odpadami, co może prowadzić do podważenia racjonalności ekonomicznej wielu zrealizowanych oraz aktualnie prowadzonych inwestycji. Zastrzeżenia rodzi też przyznanie statusu instalacji ponadregionalnej wyłącznie spalarniom.

Bezpieczeństwo na „tak”

W trakcie posiedzenia w Legnicy zaopiniowano pozytywnie poselski (SLD) projekt ustawy o zmianie ustawy **o samorządzie gminnym**, który zawiera propozycję zniesienia zakazu łą-

czenia funkcji wójta, burmistrza i prezydenta z funkcją senatora (to jeden z postulatów Zgromadzenia Ogólnego ZMP). Podobną ocenę uzyskał też komisyjny (Komisji Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki) projekt ustawy **o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych**. Celem projektu jest uelastycznienie przepisów w ten sposób, aby złagodzić wymogi związane z organizowaniem imprez masowych oraz spowodować oszczędności. To krok naprzód i zmiany, na które od dawna czekają różne środowiska – podkreślali samorządowcy z miast. Do projektu zgłoszono drobne poprawki techniczne. Pozytywnie zaopiniowano zmianę rozporządzenia MEN w sprawie **udzielania gminom dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego** (przesunięcie terminu o jeden rok) oraz projekt ustawy zmieniającej ustawę **o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych** (przesunięcie terminu wejścia w życie przepisów dotyczących opodatkowania dochodów zagranicznych spółek kontrolowanych).

Bez uwag przyjęto rządowy projekt ustawy **o obligacjach** (druk nr 2735), który oferuje wsparcie dla rozwoju rynku długoterminowych nieskarbowych papierów dłużnych i rozszerza zakres dostępnych emitentom instytucji i instrumentów, a także projekty: zmianę rozporządzenia MIIIR ws. **szczegółowych czynności organów w sprawach związanych z dopuszczeniem pojazdów do ruchu** oraz wzorów dokumentów w tych sprawach, zmianę rozporządzenia MIIIR w sprawie **rejestracji i oznaczania pojazdów** i rozporządzenie RM w sprawie **warunków udzielania zwolnień z podatku od nieruchomości oraz podatku od środków transportowych**.

Uprościć system

Dyskusję wzbudził rządowy projekt ustawy o **Karcie Dużej Rodziny**, który przenosi rozwiązania funkcjonujące na poziomie uchwały na grunt ustawy, co, zdaniem jego autorów, ma zagwarantować stabilność i spójność przewidzianych rozwiązań oraz zwiększyć przejrzystość. Nie ma wątpliwości, że idee kart dużej rodziny, której inicjatorami były JST, należy ocenić pozytywnie. **Ryszard Grobelny**, prezes ZMP zwracał uwagę jednak, że po wprowadzeniu tej

ustawy będzie funkcjonował podwójny system – będą istnieć karty rządowe i samorządowe, a powinny być połączone. Powinno być tak, że gmina wydaje kartę, a inne instytucje mogą dopisać swoje ulgi. W jego opinii, propozycja rządowa niepotrzebnie zwiększa koszty po stronie państwa. Członkowie Zarządu podkreślali, że trzeba rozważyć też uwzględnienie rodzin o trudnej sytuacji prawnej (rodzinne domy dziecka, rodziny „patchworkowe”), a na poziomie lokalnym będzie to łatwiejsze do ustalenia. Regulacja powinna jedynie określać warunki konieczne, które musi spełniać karta samorządowa. Samorządowcy zaznaczali, że państwo nie może zastępować samorządów, a ustawa w tej formie to markowanie rozwiązania większego problemu, które powinno zawierać zastosowanie mechanizmów fiskalnych. Konkluzją tej dyskusji były ustalenia, że należy uwzględnić karty samorządowe, uprościć system oraz rozważyć skrajne sytuacje rodzinne.

„Nie” dla zmian w VAT

Negatywnie zaopiniowano rządowy projekt założeń zmian w ustawie **o podatku VAT**, który, zdaniem projektodawców, dostosowuje do orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE i wprowadza m.in. możliwość uzgodnienia z naczelnikiem urzędu skarbowego sposobu określenia proporcji wykorzystania zakupów do celów działalności podlegającej VAT, tzw. pre-współczynnika, jednak – na co wskazywano w stanowisku Unii Metropolii Polskich – zwiększa obciążenia podatkowe i administracyjne dla JST. Samorządowcy z ZMP stwierdzili, że wprowadzenie projektowanych zmian w znacznym stopniu wpłynie na zmniejszenie możliwości odliczania VAT przez miasta. Zarząd ZMP nie zgadza się na proponowany sposób ustalania proporcji - negocjacje podatnika z urzędnikiem skarbowym, które kończą się wydaniem decyzji. Podkreślali również, że prawo nie może działać wstecz, dlatego nowe zasady nie mogą dotyczyć przedsięwzięć, które trwają, bądź są w trakcie rozliczania (musi się to odbywać według dotychczasowych ustaleń, rozstrzygnięć i interpretacji). Akceptacji nie uzyskał ponadto projekt ustawy **o podatkach i opłatach lokalnych** znoszący opłatę targową.

Joanna Proniewicz

Z Komisji Wspólnej...

O dochodach i schetynówkach

Podczas październikowego posiedzenia Komisja Wspólna uzgodniła m.in. projekt nowelizacji ustawy o dochodach JST, projekt założeń ustawy o udostępnianiu i wymianie informacji gospodarczych, pakiet projektów ministra sprawiedliwości dotyczących przywrócenia niektórych sądów rejonowych.

Resort infrastruktury i rozwoju przedstawił projekt nowelizacji ustawy o dochodach JST, który zawiera zmiany dotyczące finansowania tzw. schetynówek, czyli programu budowy i przebudowy dróg lokalnych.

„Schetynówki” do zmiany

Projekt zakłada utworzenie w budżecie państwa rezerwy celowej na ten program i dofinansowanie zgłoszonych przez JST wniosków w wysokości 50 % kosztów realizacji zadania. Samorządowcy domagali się m.in. zwiększenia rezerwy z 900 mln do 1 mld zł oraz rewaloryzowania tych środków co roku przynajmniej o wskaźnik inflacji. Resort

skrzyżowania. Po tych wyjaśnieniach projekt został uzgodniony.

Subwencja zamieniona w dotację

Zaopiniowany pozytywnie na wrześniowym posiedzeniu Komisji Wspólnej projekt ustawy o budżecie zawiera niepokojący i niebezpieczny zapis zamieniający subwencję oświatową na edukację dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w formę dotacji.

- Przez nieuwagę zaopiniowaliśmy ten projekt pozytywnie. Chcielibyśmy zwrócić uwagę, że art. 34 tej ustawy zawiera niebezpieczną formułę rozliczenia się z części oświatowej subwencji ogólnej. Subwencja nie ma, co prawda, formalno-prawnej de-

że sposób obliczania subwencji nie wiąże do jej wydawania w sposób, jaki wynika z obliczenia, gdyż subwencja jest analogiczna do dochodów własnych. Dlatego też samorządowcy domagali się skorygowania art. 34, gdyż uznali go za bezpodstawny.

Hanna Majszczyk, wiceminister finansów odnosząc się do wniosku powiedziała, że przytoczony art. 7 ustawy o dochodach JST jest równorzędny w stosunku do art. 34 ustawy o budżecie, który zawiera przepisy o charakterze incydentalnym, czyli działającym tylko w 2015 r. - *Uznaliśmy, że wydaliście Państwo opinię pozytywną ze świadomością, że wprowadzone rozwiązanie jest wynikiem trudnej sytuacji i postulatów środowiska rodziców i opiekunów dzieci niepełnosprawnych* – powiedziała wiceminister i dodała, że Rada Ministrów 28 października br. przyjęła ustawę i skierowała ją do parlamentu.

W tej sytuacji strona samorządowa zdecydowała, że podejmie próbę przekonania parlamentarzystów do zmiany art. 34 ustawy o budżecie.

Tunezyjczycy na Komisji

W październikowym posiedzeniu Komisji Wspólnej wzięło udział 5 urzędników rządowych i samorządowych z Tunezji, którzy przyjechali do Polski na 4-dniową wizytę studyjną, poświęconą funkcjonowaniu państwa zdecentralizowanego. Po zmianach zapoczątkowanych trzy lata temu w trakcie „arabskiej wiosny”, Tunezja przygotowuje się do reformy decentralizacyjnej. Samorządowcy ze Szwedzkiego Związku Władz Lokalnych (którzy wraz ze Związkiem Miast Polskich organizowali wizytę) zasugerowali, że Polska jest najlepszym przykładem sukcesu w tej dziedzinie. Celem „Pilotażowego projektu dla tunezyjskich władz lokalnych” była prezentacja historii, struktury i zasad działania zdecentralizowanego systemu samorządowego w Polsce, a także zapoznanie delegacji z pracą Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Poprzedniego dnia tunezyjscy goście spotkali się z przedstawicielami korporacji samorządowych oraz współprzewodniczącym strony samorządowej, **Cezarym Gabryjczykiem**, którzy opowiedzieli im o celu i sposobie współpracy rządowo-samorządowej. Tunezyjczycy mogli się też przyjrzeć spotkaniu samorządowców przygotowującemu do posiedzenia Komisji Wspólnej.

hh

Na październikowym spotkaniu Komisja Wspólna uzgodniła m.in. projekt nowelizacji ustawy o dochodach JST.

Fot. H. Hendrysiak

infrastruktury przystał na te zmiany. Samorządowcy chcieli też pozostawienia realizacji programu przez resort administracji, który do tej pory – jak podkreślają – dobrze realizował to zadanie i ma już spore doświadczenie w tym zakresie. Ponieważ jednak decyzję o zmianie podjęła Rada Ministrów, ustalono, że wniosek ten zostanie jej przedstawiony do decyzji. Domagali się też wykreślenia z projektu inwestycji dotyczących budowy lub przebudowy skrzyżowań, gdyż obawiali się zmniejszenia puli środków na drogi lokalne. Tu **Paweł Orłowski**, wiceminister infrastruktury i rozwoju zadeklarował wpisanie do projektu kwoty 10% środków, które mogłyby być przeznaczone na

finicji, ale w doktrynie jest jednoznacznie określone, że jest to świadczenie publiczne państwa na rzecz innych podmiotów publicznych, w tym samorządu, o charakterze bezzwrotnym, ogólnym, **bezwartunkowym** i nieodpłatnym - powiedział **Andrzej Porawski**, sekretarz strony samorządowej. Powołał się na art. 7 ust. ustawy o dochodach JST, który mówi, że o przeznaczeniu środków pochodzących z subwencji ogólnej decyduje organ stanowiący samorządu terytorialnego. - *W związku z tym z świetle obowiązujących ustaw ustrojowych i interpretacji zasad konstytucyjnych przez Trybunał Konstytucyjny nie widzimy możliwości, by ustawa o budżecie narzucała JST sposób wydatkowania subwencji* – mówił **Porawski**. Przypomniat też,

Kongres Samorządów i Targi GMINA

O instrumentach dla rozwoju gospodarczego

W dniach od 14 do 17 października br. odbyły się w Poznaniu Targi Produktów i Usług dla Samorządów Lokalnych GMINA. Szóstej edycji tej imprezy towarzyszył trzeci Kongres Samorządów, zorganizowany wspólnie przez Międzynarodowe Targi Poznańskie i redakcję „Rzeczpospolitej”. Patronat honorowy nad targami objął Związek Miast Polskich.

Od początku targi GMINA pełnią rolę platformy wymiany wiedzy i doświadczeń pomiędzy przedstawicielami sektora prywatnego i publicznego, stawiając za główny cel poprawienie funkcjonowania oraz promocję regionów. Organizatorzy targów pragną, by oferta wystawiennicza pomagała zwiedzającym podjąć efektywne i korzystne decyzje o planowanych inwestycjach. Od samego początku targom GMINA towarzyszy Salon Nieruchomości i Inwestycji INVESTFIELD. Swoją ofertę inwestycyjną prezentują tam samorządy lokalne z terenu całej Polski, Agencja Mienia Wojskowego oraz instytucje wspierające rozwój regionów.

W tym roku tradycyjnie samorządowe targi odwiedzili pracownicy urzędów, architekci, planiści, urbaniści oraz specjaliści z dziedziny transportu lokalnego. Swoją ofertę natomiast zaprezentowały firmy zajmujące się aranżacją przestrzeni miejskiej, zarządzaniem usługami publicznymi, informatyzacją i cyfryzacją obszarów miejskich. W gronie wystawców nie zabrakło też przedstawicieli samorządów lokalnych, parków technologicznych i centrów obsługi inwestora.

Równolegle z targami GMINA oraz salonomi INVESTFIELD i DWORZEC odbyły się Międzynarodowe Targi Ochrony Środowiska POLEKO i Międzynarodowe Targi Techniki Komunalnej KOMTECHNIKA, tworząc kompleksowe wydarzenie poświęcone rozwojowi jednostek samorządowych. W targach Gmina wzięło udział ponad 70 wystawców. Łączna liczna zwiedzających dla całego bloku wyniosła 14 tysięcy osób.

Od trzech lat poznańskiej imprezie towarzyszy Kongres Samorządów GMINA, organizowany przez redakcję „Rzeczpospolitej”. Stawia on sobie za cel sprowokowanie dyskusji o rozwoju regionów i stworzenie platformy do wymiany doświadczeń pomiędzy przedstawicielami samorządów, administracji publicznej i biznesu. W tym roku Kongres rozpoczął się od sesji plenarnej pt. Nowa rola samorządów w polityce i gospodarce Polski. Najpierw jednak paneliści zastanawiali się nad tym, co w polskim

samorządzie po 25 latach od jego powstania, należałoby zmienić czy poprawić.

- Jesteśmy w tej szczęśliwej sytuacji, że po 25 latach od zbudowania samorządów, możemy - wykorzystując nasze doświadczenia - dokonać ich oceny - mówił w Poznaniu profesor **Jerzy Stępień**. - Z powodu niezrozumienia idei samorządowej doszło w tym czasie do wielu wykoślawień, choć część błędów powstała jeszcze w roku 1990 i do dziś nie została naprawiona.

Uczestnicy sesji plenarnej podczas Kongresu Samorządowego GMINA. Fot. E. Parchimowicz

Zdaniem ojca reformy samorządowej, nieporozumieniem są samorządowe kolegia odwoławcze, które w praktyce działają kasacyjnie, co czyni z nich trzecią instytucję tego typu w Polsce. W dodatku działa 49 kolegiów mimo, że województw jest 16.

Na problem niedofinansowania powiatów zwrócił podczas sesji uwagę **Rafał Jurkowlaniec**, prezes Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Muszą one realizować coraz więcej zadań stawianych im przez rząd i mieszkańców, przy jednak bardzo ograniczonych środkach finansowych. Ten głos poparł starosta poznański **Jan Grabkowski**, który podniósł także kwestię „janosikowego”.

- Od 2004 roku do dziś powiat poznański zapłacił 100 mln zł „janosikowego” - mówił. - Przed zapłaceniem zajmujemy w zestawieniu powiatów 7. miejsce pod względem dochodów na mieszkańca, po zapłaceniu - 299. miejsce.

Z kolei wiceprezydent Zielonej Góry **Dariusz Lesicki** zwrócił uwagę na dotkliwy dla miast problem tzw. gmin obwarzankowych.

- Nam udało się w tym roku połączyć z gminą wiejską Zielona Góra w jeden organizm i cisze

się, że pokazaliśmy, że da się to zrobić - mówił w Poznaniu. - Jednak wiele gmin obwarzankowych w bardzo problematyczny sposób funkcjonuje ze swoimi większymi sąsiadami.

Temat współpracy samorządów podjął też podczas sesji wiceprezydent Poznania, **Tomasz Kayser**.

- Tworzenie struktur zarządzania ponad granicami administracyjnymi poszczególnych gmin - to wyzwanie, które czeka Polskę i Europę - podkreślił. - Żeby być konkurencyjnymi, musimy nauczyć się współpracy. Wzrosnąć też musi znaczenie związków gminnych, a wraz z tym powinna nastąpić integracja funkcji, a więc przekazywanie kompetencji poszczególnych gmin do struktur związków ponadgminnych.

Nawiązując wprost do podsumowania minionych 25 lat w polskich samorządach Tomasz Kayser przypomniał, że reforma samorządowa wyzwoliła w ludziach energię i poczucie, że od nas samych zależy, jak będziemy żyli. Tamten czas przyniósł też decentralizację odpowiedzialności, a więc rozłożenie jej na wielu burmistrzów i wójtów, którzy musieli poczuć i zrozumieć, co jest dobre dla ich mieszkańców.

Dzisiaj kolej gminy powinny móc rozwijać się pod względem gospodarczym. A do tego potrzebne jest wyposażenie ich w instrumenty, które pozwolą im gospodarować.

- Czas jest dzisiaj na dalsze wzmocnienie władz lokalnych - mówił wiceprezydent Poznania. - Bo obecnie pozycja prezydenta, burmistrza czy wójta zależy od jego osobistych cech i zaangażowania. Mieszkańcy artykułują współcześnie bardzo dużo oczekiwań, a miasto, ze względu na ograniczone kompetencje, nie może tych oczekiwań spełnić.

W ramach Kongresu odbyło się też kilka konferencji, które zostały podzielone na dwie ścieżki tematyczne: społeczno-infrastrukturalną i finansowo-inwestycyjną. Podczas tych spotkań debatowano nad rozwojem handlu w małych miejscowościach, partnerstwem biznesu i samorządu, sposobami przyciągnięcia inwestorów i usługami finansowymi dla samorządów.

Podczas poznańskiego spotkania po raz drugi w historii wręczona została Nagroda im. Prof. Michała Kuleszy FUNDAMENT RZECZPOSPOLITEJ. Jej celem jest wskazanie i nagrodzenie osób, które w największym stopniu po 1989 roku swoimi działaniami, wkładem intelektualnym i organizatorskim przyczyniły się do budowania podwalin Rzeczypospolitej Polskiej - Państwa na fundamencie zasady pomocniczości, umacniającego uprawnienia obywateli i ich wspólnot, popierającego tworzenie podstaw do działania autentycznego samorządu terytorialnego. Nagroda pierwszej edycji trafiła do ogromnego autorytetu - prof. **Jerzego Regulskiego**. W tym roku natomiast to wyróżnienie odebrał prof. **Jerzy Stępień**.

Ewa Parchimowicz

Spotkanie Biur Promocji

Wspólne działania

Już po raz osiemnasty odbyła się konferencja z cyklu Spotkania Biur Promocji organizowana przez Związek Miast Polskich dla pracowników samorządowych z miast zajmujących się promocją i PR. Tym razem spotkali się oni w centralnej Polsce, w Dobieszkowie koło Łodzi, 2 i 3 października br.

Tegorocznym tematem przewodnim spotkania była współpraca samorządów jako czynnik rozwoju lokalnego.

Podczas spotkania omówiono przykłady współpracy samorządów w ramach Lokalnych Grup Działania „Dolina Raby” i „Wokół Łysej Góry”, a także na obszarach funkcjonalnych - „Dolina rzeki Pilicy” w powiecie tomaszowskim oraz łódzkiego Obszaru Metropolitalnego (wspólne działania na rzecz rewitalizacji i odbudowy dziedzictwa kulturowego; Strategia Rozwoju łódzkiego Obszaru Metropolitalnego 2020+).

Lokalne Grupy Działania (LGD) – to rodzaj partnerstwa terytorialnego tworzonego na obszarach wiejskich, zrzeszającego przedstawicieli lokalnych organizacji (z sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego) oraz mieszkańców danego obszaru wyznaczonego granicą gmin członkowskich. LGD przygotowuje Lokalną Strategię Rozwoju. W Europie funkcjonuje około 2400 LGD, w Polsce – ponad 330.

Dzięki środkom z Osi 4 PROW Leader w LGD „Dolina Raby” udało m.in. się stworzyć 20 nowych miejsc pracy, wykreować Znak Jakości dla lokalnych marek – Kogutek, wypromować lokalne przetwórstwo i produkty kulinarne. Powstają spółdzielnie socjalne, inkubatory kuchenne (firmy mogą wynająć na godziny pomieszczenia na przetwórstwo), organizowany jest Ogólnopolski Festiwal Roślo, w związku z powstaniem w 1682 roku tutaj najstarszej polskiej książki kucharskiej. Utworzono szlaki i mapy rowerowe. Z kolei do sukcesów LGD „Wokół Łysej Góry” można zaliczyć m.in.: powstanie osady średniowiecznej w Hucie Szklanej, szlaków

przygody (największy sieciowy produkt turystyczny w Polsce oparty na systemie lojalnościowym, który obejmuje 850 km szlaku z atrakcjami turystycznymi) czy kampanie promocyjną produktów turystycznych wokół Świętego Krzyża.

Krzysztof Kwatera, prezes Stowarzyszenia „Dolina Raby”, zwracał uwagę

Konferencja była połączona, już tradycyjnie z XIII Przeglądem Materiałów Promocyjnych Miast, którego celem jest wymiana doświadczeń i pomysłów związanych z realizacją polityki promocji miasta, szczególnie w przygotowywaniem wydawnictw i materiałów reklamowych.

Mielec zaprezentował swoją kampanię promocyjną „Tu rozwijają skrzydła”. - Nasz produkt marketingowy opiera się na tym, co mamy. Jesteśmy miastem, w którym kocha się lotnictwo – mówił Krzysztof Urbański, kierownik Biura Promocji. Jednym z ważnych elementów stoiska Mielca na różnych targach jest symulator, który pokazuje Mielec z lotu ptaka, tak jak miasto widzą piloci.

Fot. 2 x J. Proniewicz

na niski poziom kapitału społecznego w naszym kraju, który może podnieść właśnie wspólne działanie wielu partnerów.

Podkreślał też, że ważne jest ujednolicone oznakowanie tras rowerowych w Polsce,

połączenie ich z miejscami funkcjonalnymi, zbudowanie odpowiedniej infrastruktury (np. stojaki rowerowe).

W kwestii stojaków może pomóc Fundacja Allegro All For Planet. Rekordowym wynikiem zakończyła się bowiem organizowana przez nią 3. edycja akcji „Kręć kilometr”, pod patronatem ZMP. Uczestnicy jej, walcząc o stojaki rowerowe dla swoich województw, przejechali łącznie ponad półtora miliona kilometrów. Najwięcej – mieszkańcy Wielkopolski. Dalej w rankingu uplasowały się województwa mazowieckie i śląskie. W gronie zwycięzców znalazły się także województwa: małopolskie, pomorskie, łódzkie, dolnośląskie i kujawsko-pomorskie. Pula 100 stojaków rowerowych zostanie podzielona pomiędzy te 8 regionów. Dokładne lokalizacje

będą znane po szczegółowej analizie sugestii rowerzystów. Jak zapewniała Katarzyna Mikieliewicz z Fundacji, przyjmowane są również na bieżąco zgłoszenia od samorządów i podległych im instytucji ze wskazaniem miejsc, gdzie możliwy jest montaż stojaków rowerowych. W całej Polsce jest ich już 877 w 116 lokalizacjach, kolejne zamontowane zostaną w najbliższych miesiącach. Samorządy i instytucje zainteresowane stojakami rowerowymi mogą się kontaktować z Fundacją Allegro All For Planet (stojaki@zaparkuj-klimatycznie.pl).

Uczestnicy spotkania mogli zapoznać się także z łódzkim projektem - Łódź Convention Bureau, które działa w strukturach magistratu przy wsparciu funduszy unijnych i stwarza szansę na wypromowanie licznych atrakcji miasta. Celem jego – jak mówiła Anna Mokrosińska z UM w Łodzi – jest przede wszystkim wsparcie przemysłu spotkań oraz rynku obecnych i potencjalnych klientów, ułatwienie nawiązania kontaktu pomiędzy organizatorem a lokalnymi usługodawcami oraz wsparcie i doradztwo w komunikacji marketingowej poszczególnych usług z branży MICE. Ma to doprowadzić do wzrostu liczby międzynarodowych kongresów i konferencji w tym mieście.

Więcej dobrych praktyk LGD można znaleźć [tutaj](#).

Joanna Proniewicz

Trzy ustawy pod lupą

Związek walczy o deregulacje

Związek – w ramach realizowanego obecnie projektu norweskiego *Budowanie kompetencji do współpracy międzysamorządowej i międzysektorowej* – zlecił opracowanie propozycji konkretnych zmian w ustawach o systemie oświaty oraz o pomocy społecznej, które spowodowałyby zniesienie ograniczeń w samodzielny określaniu sposobu realizacji zadań własnych przez samorządy.

Przedsiewzięcie to Związek realizuje w partnerstwie z Forum Od-Nowa. Temat deregulacji był szeroko omówiony podczas niedawnego Kongresu Miast Polskich, który ZMP zorganizował w Wejherowie. Przedstawiciele miast podkreślali, że dwie dziedziny, w których na samorządy nałożono gorset usztywnień, to edukacja i pomoc społeczna. Te ograniczenia samodzielności nie pozwalają samodzielnie dostosować sposobu realizacji zadań własnych do lokalnych warunków.

- Wzięliśmy na warsztat trzy ustawy: o systemie oświaty, o pieczy zastępczej oraz o pomocy społecznej, tam bowiem najsilniej widoczne są przeregulowania – mówiła w Wejherowie Anna Dąmpska, dyrektor Forum Od-Nowa.

Związek Miast Polskich otrzymał od Forum Od-Nowa analizę trzech ustaw pod kątem diagnozy i kierunków zmian dotyczących samodzielności organizatorskiej samorządów. Właśnie w tych dziedzinach – rozległych i kosztownych – samorząd pełni najszerze funkcje usługowe.

- Różne ograniczenia samodzielności organizatorskiej jst zawierają się w całym polskim ustawodawstwie, które w drobniutki sposób reguluje funkcjonowanie wewnętrzne wspólnot. Dla lepszej i efektywniejszej kosztowo realizacji zadań wskazane jest, by poszerzać samodzielność organizatorską samorządów w sposób, który respektowałby realizację celów stawianych przez prawodawcę w danej dziedzinie – czytamy w analizie.

Ostateczny tekst tego dokumentu powstał w efekcie konsultacji ze środowiskiem samorządowym.

Ustawa oświatowa

Jeśli chodzi o analizę ustawy o systemie oświaty pod kątem diagnozy i kierunków zmian dotyczących samodzielności organi-

zatorskiej jst, to eksperci zwracają uwagę, że brakuje ogólnych regulacji odnoszących się do roli jst w zakresie zadań oświatowych od strony możliwości kreowania polityki oświatowej przez organ jst. W literaturze prawnej i oświatowej podkreśla się, że samorządy realizują *lokalną politykę oświatową*. Trudno jednak wskazać, jakiego rodzaju jest to polityka – czy ogranicza się do utrzymywania przedszkoli i szkół, czy związana jest też z wpływaniem na proces edukacji. Ustawa o systemie oświaty nie określa tego jednoznacznie.

Zwraca uwagę zawarta w ustawie mieszanka kompetencji. Utrudnione jest rozpoznanie kompetencji wszystkich wskazanych w ustawie podmiotów, umieszczonych w systemie. Dotyczy to zarówno sposobu opisu tych kompetencji, jak też niekonsekwentnego podziału na zadania. Należy oddzielić kwestie organizacyjne od kwestii edukacyjno-wychowawczych, które powinny być wykonywane przez organ prowadzący wspólnie z innymi podmiotami.

Zdaniem prawników zmiany wymagają przepisy dotyczące: przekazywania szkół stowarzyszeniom, tworzenia zespołów szkół, procedury i likwidacji szkół, form prowadzenia szkół i placówek. Poza tym należy przeanalizować system oświaty pod kątem wymagania jednakowych standardów minimalnych dla wszystkich szkół i przedszkoli publicznych, niezależnie od tego, czy organem prowadzącym jest samorząd, czy też nie.

Pomoc społeczna

W Ustawie o pomocy społecznej nadmierny akcent położony jest na struktury organizacyjne pomocy społecznej: obowiązkowo działające i rozbudowane instytucje, pracowników, którzy muszą posiadać dokładnie określone wymagania kwalifikacyjne i występować w ściśle zdefiniowanych rolach, szczegółowe stan-

dardy i wymogi, a także liczne procedury. Najbardziej znacząco ograniczona jest samodzielność organizacyjna gmin.

- Samodzielność organizacyjna jst, obok zapewnienia odpowiednich źródeł finansowych, stanowi kluczowy warunek skutecznej realizacji zadań przez jst. Skutecznej, tj. dążącej do maksymalizacji zaspokojenia potrzeb usługobiorców przy wykorzystaniu danych zasobów – czytamy w analizie.

Zwiększanie samodzielności organizacyjnej jst powinno bazować na czytelnym podziale kompetencji pomiędzy „centrum” a samorządami. Administracja centralna ma tworzyć jedynie ramę merytoryczną funkcjonowania sektora pomocy społecznej. Zarówno zadania publiczne, jak i czynności w ramach tych zadań muszą być przypisane bezpośrednio do jst lub ich organów, a nie poszczególnych instytucji. Samorządy powinny jedynie „zapewniać” realizację zadań pomocy społecznej. Nie może to oznaczać obowiązku „prowadzenia” lub „utrzymywania” instytucji. Ustawa o pomocy społecznej i rozporządzenia do niej powinny mówić o standardach minimalnych.

Ustawa o wspieraniu rodziny

Potrzeba przeprowadzania działań zwiększających samodzielność organizatorską jst dotyczy także relatywnie nowej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z 9 czerwca 2011 r. Ograniczenie samodzielności organizatorskiej JST grupują się tu w dwa problemy: prymat instytucji – jednostek organizacyjnych nad samorządem i ogórne ustalanie limitów ilościowych lub finansowych dotyczących zadań jst.

Nadrzędną i generalną propozycją podnoszoną przez ekspertów jest likwidacja prawnego nakazu posiadania jednostek organizacyjnych jst jako obligatoryjnych wykonawców określonych zadań oraz umożliwienie każdej jednostce samorządowej podejmowania samodzielnej decyzji o dośnieniu wyboru ich realizatora. Pełną realizacją postulatu samodzielności organizatorskiej jst byłoby doprowadzenie do powstania zapisu, że samorząd usługę „zapewnia”, a nie „wykonuje”.

(epe)

Więcej na temat koniecznych zmian w ustawach oraz ankieta elektroniczna [tutaj](#)

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

Projekt
Budowanie kompetencji do współpracy międzysamorządowej i międzysektorowej jako narzędzi rozwoju lokalnego i regionalnego
Finansowany z funduszy EOG
pochodzących z Norwegii, Islandii i Liechtensteinu oraz środków krajowych

GLIWICE

Odpowiedzialne planowanie

Miasto otrzymało GRAND PRIX konkursu za znakomity rozwój miasta w oparciu o odpowiedzialne planowanie przestrzenne.

Gliwice prowadzenie gospodarki przestrzennej rozpoczęły od formalnego uprządkowania przestrzeni. Priorytetowym celem władz miasta było: zapewnienie gwarancji zrównoważonego rozwoju miasta zgodnego z kierunkami określonymi w Strategii Zintegrowanego i Zrównoważonego Rozwoju Miasta Gliwice do roku 2022 i Studium, sporządzanie dobrych jakościowo miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, kształtowanie przestrzeni publicznych przyjaznych dla mieszkańców z dostępnym transportem publicznym, zapewnienie pewności inwestowania, a także zastosowanie szerokiej partycypacji społecznej w procesach planowania przestrzennego i przygotowania inwestycji.

Centrum Edukacji i Biznesu NOWE GLIWICE. Fot. Tomasz Zakrzewski - Archiwum Urzędu Miejskiego w Gliwicach

Realizowane i planowane przez miasto działania wynikały i wynikają z dążenia do poprawy ładu przestrzennego, racjonalizacji wydatków publicznych oraz oszczędnego gospodarowania dostępnymi zasobami naturalnymi i przestrzennymi. Podjęto działania zmierzające do objęcia obowiązującymi planami miejscowymi wszystkich terenów inwestycyjnych (obecnie obejmują one 99% powierzchni miasta). Miało to na celu wyeliminowanie polityki przestrzennej opartej na decyzjach o wzitt, skutkującej niekorzystnym rozpraszaniem zabudowy i niemożnością zaprojektowania w przyszłości racjonalnej obsługi komunikacyjnej zabudowanych już terenów. Posiadanie przez miasto planów gwarantuje mieszkańcom i inwestorom większą pewność inwestowania, dzięki określeniu przeznaczenia terenów oraz parametrów zabudowy i zagospodarowania nieruchomości.

Gliwice podejmują liczne działania pro-

wadzące do gospodarowania przestrzenią w sposób zrównoważony. Przykładowymi realizacjami są przedsięwzięcia rewitalizacyjne, takie jak m.in. „Renowacja poprzemysłowej strefy Nowe Gliwice” (przekształcenia terenów po zamkniętej kopalni KWK „Gliwice” w strefę edukacji i biznesu) czy zagospodarowanie terenu wokół Radiostacji Gliwickiej, renowacja i zagospodarowanie Parku Szwajcaria.

Zrównoważony rozwój zapewniają aktywne działania miasta dotyczące inicjowania oraz wyznaczania obszarów do realizacji dużych projektów urbanistycznych w lokalizacjach priorytetowych z punktu widzenia rozwoju miasta. Opracowano: projekt Nowa Starówka – aktywizujący funkcjonalnie centrum miasta, „Koncepcję zagospodarowania obszarów zlokalizowanych w centrum Gliwic w bezpośrednim sąsiedztwie dworca kolejowego (kluczowym elementem koncepcji jest Centralny Węzeł Przesiadkowy skupiający różne środki komunikacji zbiorowej), a także studium możliwości zagospodarowania i zabudowy kwartału obejmującego zabudowę dawnych terenów Fabryki Druku w Gliwicach (rewitalizacja i uporządkowanie terenów bezpośrednio sąsiadujących z odcinkiem DTŚ).

Przyjmowane dokumenty takie jak miejscowe plany i studium są spójne ze strategią miasta. Wprowadzono też nową praktykę opracowywania i uchwalania WPI (system Forgliw) - wdrożone rozwiązanie zwiększyło partycypację społeczną w procesie planowania przedsięwzięć inwestycyjnych w mieście. Dzięki temu WPI staje się nie tylko dokumentem strategicznego zarządzania miastem, ale staje się również całościowym i uzgodnionym ze społecznością lokalną podejściem do rozwoju miasta. ■

POZNAŃ

Partycypacja i współpraca

Miasto znalazło się w gronie laureatów konkursu za aktywną, odpowiedzialną i skuteczną politykę przestrzenną, która zapewnia racjonalny rozwój miasta, za partycypację społeczną w planowaniu oraz za współpracę z gminami Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego.

Gospodarka przestrzenna prowadzona przez władze Poznania polega na formułowaniu polityki przestrzennej (począwszy od planu ogólnego miasta z 1994 r. poprzez suikzp z 1999 r., 2008 r., skończywszy na projekcie kolejnego studium,

który stanowi aktualnie przedmiot obrad Rady Miasta), a następnie na jej konsekwentnym realizowaniu, w tym przede wszystkim poprzez sporządzanie mpzp.

Poznański program konsultacji społecznych w ramach procedury sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego spotyka się z dużym zainteresowaniem społecznym i medialnym (na zdjęciu konsultacje dotyczących projektu Studium). Fot. Archiwum Miejskiej Pracowni Urbanistycznej w Poznaniu

Głównym celem działań miasta w 2003 r., kiedy nowa ustawa zniósła obowiązujące plany, stało się jak najszybsze opracowanie planów dla terenów tzw. klinów zieleni – historycznie ukształtowanej struktury zieleni Poznania, aby wyłączyć je spod możliwej zabudowy. Równolegle opracowywano plany dla terenów istotnych z punktu widzenia inwestycyjnego (np. dla Centrum logistycznego Franowo-Żegrze, fabryki samochodów VW), terenów komunikacyjnych, ważnych przestrzeni publicznych (w centrum), a także mieszkaniowych. Aktualnie mpzp obowiązują na 41% powierzchni miasta, natomiast opracowywane są dla kolejnych 28%.

W Poznaniu przeprowadza się cyklicznie analizy zagospodarowania przestrzennego (wykonano trzy takie analizy obejmujące poszczególne kadencje władzy samorządowej – w 2006, 2010 i 2014 r.). W mieście kontynuuje się ideę miasta zwarte, która zakłada zahamowanie rozpraszania zabudowy, wypełnianie wolnych przestrzeni w istniejących strukturach urbanistycznych, tam gdzie już istnieje infrastruktura techniczna lub łatwo ją rozbudować, wsparcie rewitalizacji i zagospodarowanie terenów zdegradowanych, jak również priorytet dla transportu publicznego, rowerowego i pieszego. Przyjęto zasadę, że możliwe jest ustalenie w planie miejscowym przeznaczenia terenu zgodnego z dotychczasowym użytkowaniem i zagospodarowaniem, niezależnie od kierunku przeznaczenia w Studium, co pozwala na dostosowanie podaży terenów przewidywanych pod zabudowę do aktualnych potrzeb oraz zabezpieczenie terenów niezabudowanych.

Od 2008 roku prowadzi się program konsultacji społecznych dotyczących projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Dotychczas odbyło się 247 spotkań z mieszkańcami. Podstawową zaletą programu jest to, że aktywizuje on różne grupy społeczne na rzecz udziału w procesie sporządzania mpzp i to na bardzo wczesnym etapie, co umożliwia uwzględnienie oczekiwań społecznych. W niektórych spotkaniach bierze udział nawet kilkaset osób i wpływa ponad 1000 wniosków do projektu mpzp.

Bardzo istotną dla wcielania w życie idei zrównoważonego rozwoju jest współpraca między gminami Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego w ramach Stowarzyszenia Metropolia Poznań. Prowadzone są działania zmierzające do uspołnienienia i racjonalizowania polityki przestrzennej na terenie aglomeracji – np. Projekt Planu Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego Miasta Poznania (do roku 2025). Ponadto trwają prace nad opracowaniem Master Planu dla Poznańskiej Kolei Metropolitalnej oraz Koncepcji Kierunków Rozwoju Przestrzennego Metropolii Poznań. ■

GDAŃSK

Za konsekwentny rozwój

W tym mieście doceniono aktywną i konsekwentną politykę przestrzenną, która, w warunkach silnej konkurencji, przyczynia się do rozwoju miasta metropolitalnego o racjonalnej strukturze funkcjonalno-przestrzennej i wyrazistym, indywidualnym charakterze.

Realizowanie przez władze miasta gospodarki przestrzennej w sposób zrównoważony obejmuje kompleks skoordynowanych działań, zmierzających do kształtowania miasta o randze metropolii i wyrazistym, indywidualnym charakterze, sprawnie funkcjonującego, przyjaznego dla mieszkańców, nauki, biznesu i turystów, o atrakcyjnym, bezpiecznym i zdrowym środowisku zamieszkania, pracy i wypoczynku.

*Jak podkreślał podczas uroczystości wręczenia dyplomów na Kongresie Miast Polskich w Wejherowie, **Paweł Adamowicz**, prezydent Gdańska, duże znaczenie mają prowadzone przez miasto konsultacje społeczne z większym wyprzedzeniem czasowym, które umożliwiają wciągnięcie różnych grup społecznych do zarządzania miastem. Fot. Archiwum ZMP*

Miasto stara się równoważyć cele rozwojowe (m.in. przyrost miejsc pracy, poprawę warunków mieszkaniowych) z ochroną środowiska przyrodniczego czy kulturowego. Realizowana jest opcja rozwoju miasta „do wewnątrz” poprzez wspieranie procesów przekształceń i restrukturyzacji terenów poprzemysłowych, powojennych, po obiektach infrastruktury technicznej i pokolejowych

wewnątrz „starej” tkanki miejskiej wraz z rehabilitacją istniejącej zabudowy i zagospodarowania terenów, prowadzenie kompleksowych, zaawansowanych już działań rewitalizacji wybranych zaniedbanych obszarów miejskich na podstawie LPR, a także stopniową humanizację powojennych osiedli wielorodzinnych (prowadzi to do lepszego wykorzystania terenów uzbrojonych, dobrze położonych i obsługiwanych transportowo).

Duże znaczenie ma promocja i wdrażanie priorytetu dla transportu zbiorowego (w tym budowa nowych tras tramwajowych, kolejowych i węzłów integracyjnych, również integracji transportu miejskiego i indywidualnego z budowaną Pomorską Koleją Metropolitalną) oraz polityka aktywnej mobilności (udział ruchu rowerowego w strukturze przejazdów rośnie i ma osiągnąć do roku 2020 poziom 15%).

Władze lokalne skutecznie stymulują dynamiczny rozwój planowanych koncentracji usług. W sposób umiarkowany i zróżnicowany jest zagospodarowywany pas nadmorski z wyodrębnionymi strefami rozwoju funkcji przemysłowo-portowej, terenami mieszkaniowymi i rekreacyjnymi dla mieszkańców miasta oraz terenami wypoczynkowo-rekreacyjnymi nastawionymi na turystów. Tworzona jest zróżnicowana cenowo i lokalizacyjnie oferta mieszkaniowa,

Samorząd gdański wdraża we wszystkich aspektach swojej działalności samorządu, w tym także w procesach planowania i zagospodarowania przestrzennego, różne narzędzia partycypacji społecznej.

Opracowała **Joanna Proniewicz**

Konkurs „Lider zrównoważonego gospodarowania przestrzenią”

Bolesławiec, Gdańsk, Gliwice (GRAND PRIX), Kobyłka, Legnica, Poznań, Toruń i Turek to laureaci I Ogólnopolskiego Konkursu Miast „Lider zrównoważonego gospodarowania przestrzenią”.

Konkurs został zrealizowany wspólnie przez Instytut Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa oraz Związek Miast Polskich. Konkurs pokazał, że nawet przy złej ustawie, można dobrze i optymalnie planować rozwój przestrzenny. Za stan planowania przestrzennego odpowiadają bowiem nie tylko przepisy. Okazało się, że można w naszym kraju wskazać zdecydowaną grupę liderów. Dzięki konkursowi wyłoniono i uhonorowano te samorządy, które w sposób mądry i zrównoważony gospodarują przestrzenią, przez co zwiększają swoją atrakcyjność dla inwestorów oraz racjonalnie podnoszą standard życia mieszkańców.

Analiza zgromadzonego w trakcie konkursu materiału na temat praktyki planowania przestrzennego w samorządach, pozwoliła też sformułować wnioski dotyczące zmian koniecznych legislacyjnych. Dotyczą one m.in.: zmiany regulacji dotyczących skutków finansowych planu przestrzennego, konieczności przygotowania prognozy skutków finansowych ustaleń studium uwarunkowań i wprowadzenia obowiązkowych konsultacji przedprojektowych dla studium uwarunkowań i planu miejscowego.

760-lecie Bytomia

Miasto wielu twarzy

Świętujący w tym roku jubileusz 760-lecia nadania praw miejskich Bytom to miasto z ciekawą, choć niełatwą historią, ciekawą architekturą – w tym z zachowanym zabytkowym układem ulic, a także z gospodarczym potencjałem.

Jego industrialny klimat z rozległymi terenami poprzemysłowymi inspiruje władze miasta, przedsiębiorców i artystów, którzy swoje wizjonerskie plany wcielają w życie. Choć w opinii wielu Bytom to nadal szare, górnicze miasto, jego oblicze w ostatnich latach bardzo się zmieniło.

Bytom ściąga przedsiębiorców

Władze miasta starają się stworzyć przedsiębiorcom korzystne warunki do zainwestowania w Bytomiu. Są już efekty tych prac. Miasto pozyskało prawie 17 mln zł unijnej dotacji na uzbrojenie terenów inwestycyjnych. Dzięki tym pieniądzom przygotowany pod działalność gospodarczą jest ponad dwudziestohektarowy obszar po byłej kopalni Powstańców Śląskich. Dużym zainteresowaniem cieszą się dzierżawy działek w Bytomskiej Strefie Aktywności Gospodarczej. Przedsiębiorcom oferuje się

Bytomski Teatr Tańca i Ruchu „Rozbark”, otwarty w dawnej kopalni o tej samej nazwie.

Fot. Archiwum UM

tu dzierżawę działek za symboliczną kwotę 10 groszy za metr kwadratowy w zamian za stworzenie nowych miejsc pracy. Działki znajdują się w bardzo atrakcyjnych punktach miasta, blisko autostrady A1 i Drogowej Trasy Średnicowej, stąd zainteresowanie nimi przerosło oczekiwania.

Powstają nowe firmy, a wraz z nimi nowe miejsca pracy. Jeszcze w tym roku prawie 200 osób znajdzie pracę w fabryce wełny

mineralnej Petralana, która została otwarta 8 października br. Rok temu siedzibę do Bytomia przeniosła firma Waps Kart. Właściciele fabryki kartonów nawiązali współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w Bytomiu i Stowarzyszeniem Centrum DZWONI, które pomaga osobom niepełnosprawnym odnaleźć się na rynku pracy.

Kolejne nowo powstałe firmy w mieście już rekrutują pracowników - potrzebnych będzie prawie 900 rąk do pracy. Dzięki tym działaniom zmniejsza się liczba osób bezrobotnych.

W maju tego roku Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna została poszerzona o tereny bytomskie – obszar po dawnej kopalni Powstańców Śląskich. Przedsiębiorcy, którzy zainwestują w Bytomiu będą mieli do dyspozycji teren uzbrojony, z drogą dojazdową, siecią kanalizacyjną, gazową i energetyczną. Wszystko z pozyskanych funduszy unijnych.

Kultura na postindustrialnym fundamencie

Na zachodzie Europy miejsc, gdzie poprzemysłową infrastrukturę zastępują sceny kulturalne jest wiele. Wyrosły na tradycji robotniczej teatr współczesny coraz częściej skupia się wokół postindustrialnych obszarów. Również w Bytomiu powstał niezwykły Teatr Tańca i Ruchu „Rozbark” na terenach po byłej Kopalni Węgla Kamiennego.

Przebudować Bytom w nowoczesne i bogate miasto

Tysiąc nowych miejsc pracy

Z Damianem Bartyłą, Prezydentem Bytomia rozmawia Hanna Hendrysiak

■ Bytom świętuje w tym roku 760-lecie nadania praw miejskich. Jego historia jest długa i niełatwa – w samym XX w. rozgrywały się tu trudne, czasem tragiczne wydarzenia, żeby przypomnieć choćby zawirowania po plebiscycie po I wojnie światowej czy wywózkę mężczyzn w 1945 r. w głąb Rosji. I osiedlenie się tu ludności napływowej, która rdzennych mieszkańców traktowała jak Niemców... W jakim dzisiaj punkcie rozwoju znajduje się Bytom? Czy udało się zintegrować mieszkańców?

- Rzeczywiście, po II wojnie światowej w Bytomiu nastąpiła bardzo duża zmiana ludnościowa. Niemców zastąpili Polacy z Kresów Wschodnich. Bytom od zawsze był miastem pogranicza, gdzie mieszały się kultury, języki i wyznania.

Dzisiaj Bytom stanowi jedną tkankę społeczną. Nadal barwną. Mieszkają się tu naleciałości niemieckie, lwowskie tworzące niezwykły i wspaniały klimat tego miasta.

Dzisiaj Bytom redefiniuje swoją pozycję na mapie Śląska. Głównym naszym celem jest odbudowa przemysłu utraconego w czasie restrukturyzacji, czyli potencjału gospodarczego miasta. Od dwóch lat, czyli od kiedy sprawuję urząd prezydenta miasta podejmujemy wiele działań, by przyciągnąć do miasta inwestorów, m.in. stwarzamy im warunki, by nie tylko mogli się tu rozwijać, ale i zwiększać zatrudnienie. Są już pierwsze efekty. Za nasze działania zostaliśmy też dwukrotnie uhonorowani tytułem Lidera, który wspiera sektor MŚP na Między-

narodowym Kongresie Małych i Średnich Przedsiębiorstw w Katowicach.

■ Bytom do niedawna kojarzył się z typowym szarym, górniczym miastem. Dziś samorząd chce zmienić ten wizerunek – jakie działania podejmuje w tym celu?

Bytomski rynek z lotu ptaka.

Fot. Archiwum UM

Udało się to dzięki unijnemu projektowi rewitalizacji obszarów zdegradowanych. Za prawie 18 mln zł zaadaptowano dwa obiekty po byłej kopalni: zabytkową cechownię i budynek administracyjny wraz z przylegającym terenem. Otwarty w marcu br. teatr mieści salę widowiskową na blisko 200 osób, a także kawiarenkę, garderoby, salę konferencyjną, sale ćwiczeń, a nawet pokoje noclegowe.

Teatr Rozbark to miejsce stworzone nie tylko z myślą o profesjonalistach. Placówka będzie polem działań także dla amatorów sztuki tanecznej. - Środowiska taneczne potrzebują takich miejsc jak to. Nastawienie

teatru na współpracę z innymi instytucjami profesjonalnie zajmującymi się tą formą sztuki oraz dobry plan działania, zagwarantują sukces. Takiego miejsca, jak to w Bytomiu nie ma w Polsce – mówi Joanna Szymajda, wicedyrektor Instytutu Muzyki i Tańca.

Imprezy, imprezy

Obok znanej w całym Kraju Konferencji Tańca Współczesnego i Festiwalu Sztuki Tanecznej, Bytom słynie z takich wydarzeń, jak Bytomska Noc Świętojańska, podczas której kilkunastotysięczna widownia co roku podziwia dzieło operowe pod

gołym niebem. Miłośnicy sztuki teatralnej z kolei mogą brać udział w Festiwalu „Teatromania”, a miłośnicy muzyki klasycznej – w Górczyckim Festiwalu. Na fanów zabytkowych aut czekają złoty pojazdów zabytkowych i militarnych. Jedną z najoryginalniejszych imprez jest Festiwal „Dziwnie Fajne”, na którego Międzygalaktyczny Złot Superbohaterów z roku na rok przyjeżdża coraz więcej uczestników. W ubiegłym roku przemaszerowało ich już około 600.

Nowy letni amfiteatr

Bytom może pochwalić się letnią sceną z prawdziwego zdarzenia - to otwarty w sierpniu br. amfiteatr w Parku Miejskim im. Franciszka Kachla, rewitalizowanym właśnie jednym z najpiękniejszych i najstarszych parków Bytomia.

Projekt zakładał wyburzenie starego pawilonu i budowę nowego obiektu, który będzie spełniał wymogi techniczne konieczne do organizowania imprez masowych. Architekci podjęli się karkołomnego zadania odtworzenia idei, która przyświecała twórcom zbudowanego w latach 60-tych obiektu, poprzez nadanie nowej scenie lekkości pierwotnej budowli, która z biegiem lat, poddawana nieudany przebudowom, straciła swój charakter. Udało się. Otwarcie muszli zbiegło się z obchodami 760-lecia miasta i stanowi jeden z akcentów Święta Bytomia. hh

- Chcemy pokazać Bytom jako miasto, w którym warto inwestować. W tym celu powołaliśmy do życia Bytomską Agencję Rozwoju Inwestycji, do miasta zawitała Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna (KSSE) i Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości. Dzięki naszym działaniom w ciągu dwóch lat udało się przyciągnąć inwestorów, którzy stworzyli lub w najbliższym czasie stworzą prawie 1000 miejsc pracy.

Oprócz gospodarki bardzo ważnym elementem miasta jest służba zdrowia. Bytomskie szpitale są znane w całej Polsce, a kadra naukowa Śląskiego Uniwersytetu Medycznego pracująca w nich to czołówka europejska.

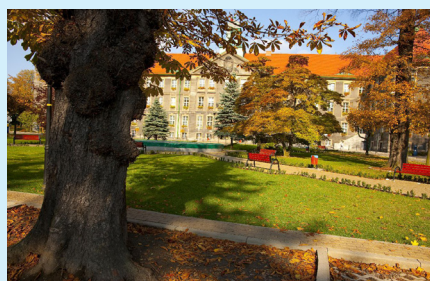
Poza tym chcemy pokazać Bytom jako miejsce pełne zieleni. Mamy w mieście piękne parki, lasy i tereny rekreacyjne objęte programem Natura 2000. Bytom potrafi zaskakiwać swoją różnorodnością.

■ **Jest Pan Prezydentem Bytomia zaledwie 2 lata, mieszkańcy wybrali Pana po odwołaniu w referendum poprzednika. Co udało się Panu zdziałać przez ten czas?**

- Najbardziej cieszę, że udało mi się pozyskać nowych inwestorów. Bytom najbardziej potrzebuje nowych miejsc pracy w sektorze produkcji. Uwolniliśmy potencjał gospodarczy tego miasta, który przez lata był niewykorzystany. Równie ważne jest dla mnie wprowadzenie jeszcze w tym roku budżetu partycypacyjnego, dzięki któremu to sami mieszkańcy będą mogli zdecydować, co jest najbardziej potrzebne w ich najbliższym otoczeniu. Bardzo ważna jest również kwestia zapewnienia w najbliższym czasie środków z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego - na rewitalizację Bytomia. 100 milionów euro przeznaczone na rewitalizację zdecydowanie odmieni, szczególnie śródmieście Bytomia.

■ **Startuje Pan w listopadowych wyborach samorządowych – co chce Pan zrobić w kolejnej kadencji?**

- Na pewno dalej priorytetem będzie tworzenie nowych miejsc pracy. Bez tego nie możemy mówić o wprowadzeniu miasta na trwałą ścieżkę rozwoju. Dlatego będę robił wszystko, by włączyć nowe tereny do KSSE, rozwijać

Jesień w bytomskim parku

Fot. Archiwum UM

Bytomską Strefę Aktywności Gospodarczej i sprzyjać rozwojowi przedsiębiorczości. Na pewno przeprowadzimy również rewitalizację miasta w oparciu o środki unijne. Z największych przedsięwzięć infrastrukturalnych planuję wybudować Bytomską Centralną Trasę Północ-Południe, dworzec przesiadkowy przy pl. Wolskiego oraz kompleks sportowy przy ul. Olimpijskiej. Na pewno wykorzystamy następne cztery lata na mądrą i przemyślaną przebudowę Bytomia - w nowoczesne i bogate miasto.

■ **Dziękuję za rozmowę i życzę spełnienia planów.**

Projekt Związku Miast Polskich

Ukraińscy samorządowcy w polskich miastach

Związek Miast Polskich i Śląski Związek Gmin i Powiatów realizują projekt „Przygotowanie ukraińskich samorządów do wdrożenia reform decentralizacyjnych i stowarzyszenia z UE”. W roku 2014 to pilotażowe przedsięwzięcie współfinansowane jest ze środków Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności i jej Programu *Study Tours to Poland*.

Po stronie ukraińskiej partnerem projektu jest Związek Miast Ukrainy.

W realizację projektu zaangażowane są samorządy członkowskie Związku Miast Polskich i Śląskiego Związku Gmin i Powiatów. W połowie września grupa samorządowców z Ukrainy odbyła 5-dniową wizytę studyjną w dziesięciu polskich miastach (*relacje z tych wizyt obok*). Kolejna grupa odbyła swoje staże w październiku. Łącznie w tym okresie Polskę odwiedziło 42 przedstawicieli z 23 ukraińskich samorządów.

Wiodącym tematem projektu jest przygotowanie i zarządzanie projektami rozwojowymi, w kontekście procesu wdrażania reform decentralizacyjnych. Cel projektu zakłada przygotowanie jak najszerszej grupy samorządowców ukraińskich do wdrożenia zaplanowa-

nych reform decentralizacyjnych oraz absorpcji dotacji unijnych na rozwój (odpowiednik środków przedakcesyjnych w Polsce). Efektem długofalowym ma być wzmocnienie obrazu samorządu w oczach społeczeństwa ukraińskiego, podniesienie jakości, dostępności i efektywności lokalnych usług publicznych, a także ograniczenie skali zjawisk korupcyjnych. Jednym z wielu warunków powodzenia reform na Ukrainie jest jak najszersze włączenie mieszkańców w decydowanie o sprawach samorządowych i uruchomienie potencjału

lokalnych społeczności – co 25 lat temu zdecydowało o sukcesie reform samorządowych w Polsce. Jednym z kluczowych punktów programu pobytów ukraińskich gości w polskich miastach, obok zarządzania projektami, jest pokazanie tych mechanizmów.

W listopadowym „Samorządzie Miejskim” znajdują się relacje z pobytu kolejnej grupy ukraińskich samorządowców w polskich miastach.

Relacje z wizyt studyjnych

KIELCE

W gronie partnerów

W dniach 15-19 września 2014 roku w ramach projektu „Przygotowanie ukraińskich samorządów do wdrożenia reform decentralizacyjnych i stowarzyszenia z UE” w Kielcach przebywali urzędnicy z Winnicy na Ukrainie.

Współpraca z Ukrainą zajmuje szczególne miejsce wśród aktywności międzynarodowej Kielc. Jest to efekt partnerstwa z Winnicą – stolicą Podola, które ma swoją długoletnią i bogatą tradycję i datuje się od końca 1958 roku. Wiele pokoleń mieszkańców obu miast tworzyło i nadal kultywuje tę wyjątkową więź przyjaźni, która mocno zagościła w świadomości obywateli Kielc i Winnicy.

Podczas wrześniowej wizyty w Kielcach uczestnicy projektu zapoznali się m.in.

z zasadami przygotowania wniosków aplikacyjnych dla inwestycji strategicznych dla miasta współfinansowanych z funduszy strukturalnych Unii Europej-

Spotkanie poświęcone inwestycjom w Kielcach współfinansowanych ze środków UE.

Fot. A. Młynarczyk – Biuro Prasowe UM Kielce.

skiej, zagadnieniami związanymi z gospodarką komunalną i polityką przestrzenną Kielc czy przygotowaniem, zarządzaniem i realizacją projektów klu-

czowych dla rozwoju miasta. Z dużym zainteresowaniem stażystów z Ukrainy spotkał się realizowany od dwóch lat projekt budżetu obywatelskiego, który skutecznie aktywizuje społeczność lokalną do włączania się w proces zarządzania miastem.

Goście z Podola wzięli także udział w odbywającym się w mieście Konwencie Przewodniczących Rad Miast Wojewódzkich. Była to wyjątkowa okazja do wymiany doświadczeń z zakresu funkcjonowania lokalnego organu uchwałodawczego w Polsce i na Ukrainie.

- Zrealizowany z inicjatywy Związku Miast Polskich projekt doskonale wpisał się w kreowaną przez miasto Kielce współpracę z ukraińskim partnerem – mówi Karol Gadowski z UM w Kielcach.- Był to kolejny krok na drodze Ukrainy do stowarzyszenia ze strukturami Unii Europejskiej. ■

INOWROCŁAW Owocna wizyta

Poszczęściło się nam, że przyjechaliśmy do Inowrocławia. To miasto, w którym chce się mieszkać. Nasz pobyt tutaj przeszedł wszelkie oczekiwania – w takich sympatycznych słowach o Inowrocławiu mówiła zastępca prezydenta miasta Pawłohrad na Ukrainie Alisa Riabowa, która z kierownikiem wydziału pozyskiwania inwestycji, realizacji projektów i polityki regulacyjnej tego miasta Liubovą Dendeberią gościła od 15 do 19 września w Inowrocławiu.

Inowrocław był jednym z trzech miast w województwie kujawsko-pomorskim, w którym przebywali przedstawiciele z Ukrainy w ramach projektu wsparcia reform samorządowych „Przygotowanie ukraińskich samorządów do wdrożenia reform decentralizacyjnych i stowarzyszenia z UE”.

Prezydent Ryszard Brejza wręczył delegacji z Ukrainy obraz przedstawiający atrakcje Inowrocławia.

Fot. M. Dąbrowska.

Podczas swojego pobytu delegacja ukraińska zwiedziła m.in. spółkę Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej oraz Regionalną Instalację Przetwarzania Odpadów Komunalnych, gdzie zapoznała się z systemem gospodarowania odpadami komunalnymi, Park Solankowy, Instytut Prymasa Józefa Glempa, Stałą Wystawę Solnictwa, Inowrocławski Obszar Gospodarczy, obiekty sportowo-rekreacyjne. Uczestniczyła też w spotkaniu z prezydentem Inowrocławia Ryszardem Brejzą, młodzieżą, z przedstawicielami organizacji pozarządowych i Strażą Miejską.

Wrażenia z pobytu w Inowrocławiu są pozytywne. – *Ludzie są bardzo przychylnie nastawieni, mili i sympatyczni. Byłam w Polsce 10 lat temu, jak Polska wstępowała do UE, i dziś widzę, jak duże zmiany zaszły w ciągu tego okresu. Przyjazd do Inowrocławia jest bardzo owocny. Jestem wdzięczna panu prezydentowi za*

przygotowanie ciekawego programu naszego pobytu – powiedziała Alisa Riabowa.

– *Zainteresowała mnie tu polityka inwestycyjna, w szczególności sprawa przetwarzania odpadów komunalnych. Inowrocław jest czysty, a system ten działa spójnie i dobrze – dodała Liubov Dendeberia.* ■

SOPOT O inwestycjach i przedsiębiorczość

W dniach 15-19 września Sopot gościł Przewodniczącego Rady Miasta Yuzhne, Dmytro Lyubivyy.

Wizyta w Sopocie rozpoczęła się spacerem po mieście z prezydentem Sopotu. Jacek Karnowski opowiedział o mieście, jego atrakcjach, nowych inwestycjach, wydarzeniach odbywających się w ciągu roku i ofercie turystycznej miasta.

W ramach wizyty zorganizowano spotkania w następujących obszarach: działalność inwestycyjna, współdziałanie centralnych i miejscowych organów władzy, pełnomocnictwa miejscowych społeczności (budżet obywatelski), pozyskanie środków do budżetu miasta; rozwój finansowej samodzielności; decentralizacja budżetowa, rozwój przedsiębiorczości w Sopocie, zarządzanie majątkiem komunalnym i wykorzystanie zasobów gruntowych. Goście spotkali się również z przedstawicielami Rady Miasta Sopotu.

Urząd Miasta zorganizował ponadto spotkania wyjazdowe. Samorządowcy z Ukrainy odwiedzili Zarząd Dróg i Zieleni w Sopocie, Zakład Oczyszczania Miasta, Aqua-Sopot Sp. z o.o. i Hipodrom. Zwiedzili ponadto Ergo Arenę – halę widowiskowo-sportową, która została zbudowana dzięki współpracy dwóch miast. ■

GDAŃSK Samorząd bez tajemnic

Również w Gdańsku odbyła się wizyta w ramach samorządowych staży będących częścią projektu „Przygotowanie ukraińskich samorządowców do wdrożenia reform decentralizacyjnych i stowarzyszeniowych z UE”.

Do Gdańska przyjechali Anatolij Orłowski – pierwszy zastępca mera Odessy (jeden dzień pobytu) oraz Bo-

rys Panow – kierownik Wydziału Budownictwa i Modernizacji.

Ten ostatni odbył serię spotkań, obejrzał liczne prezentacje, uczestniczył w kilku dyskusjach i szkoleniach z udziałem przedstawicieli gdańskiego ratusza: poszczególnych wydziałów oraz jednostek i spółek miejskich. Gość miał okazję spotkać się też z sekretarzem Miasta Gdańska.

Jedno ze spotkań polsko-ukraińskich w Gdańsku.

Fot. Dorota Miroszniczenko/www.gdansk.pl

Zapoznał się z funkcjonowaniem gdańskiego samorządu, specyfiką funkcjonowania UMG, podziałem kompetencji i zakresu obowiązków poszczególnych wydziałów, spółek miejskich, Rady Miasta Gdańska oraz Rad Dzielnic. Dyrektor Wydziału Programów Rozwojowych opowiedział mu o przygotowaniu i realizacji dużych projektów inwestycyjnych, między innymi tunelu pod Martwą Wisłą.

Podczas wizyty w Gdańskim Towarzystwie Budownictwa Społecznego Borys Panow obejrzał projekty budownictwa społecznego, wizytował nowo powstający budynek mieszkalny budownictwa społecznego pod kątem nowych technologii w budownictwie, zapoznał się ze sprawami związanymi z szeroko rozumianą gospodarką komunalną i gospodarką wodno – ściekową. Wydział Urbanistyki, Architektury i Ochrony Zabytków przybliżył gościowi kwestie związane z urbanistyką, planowaniem przestrzennym, konsultacjami społecznymi w kontekście planów urbanistycznych oraz projekt rewitalizacji gdańskich dzielnic. W ramach wizyty w spółce Gdańska Infrastruktura Społeczna mógł zobaczyć nowo wybudowany budynek komunalny przy ulicy Ptasiej.

Borys Panow odwiedził również stadion PGE Arenę, Europejskie Centrum Solidarności, Regionalne Centrum Woltariatu oraz budynki komunalne. Na zakończenie stażu w Gdańsku zwiedził Gdańsk z przewodnikiem. ■

RADOMSKO

Kolejny partnerski projekt

Radomsko i Voznesensk obchodzą w tym roku 10 rocznicę podpisania umowy partnerskiej. Świątowanie nawiązania współpracy odbywa się jednak... na roboczo czyli poprzez kolejne realizowane wspólnie projekty.

Wymiana między miastami przez ostatnie 10 lat przyniosła wiele projektów skierowanych do młodzieży, dzieci, osób dorosłych, młodych i starszych artystów, ale także do przedsiębiorców oraz osób odpowiadających za politykę rozwoju. Wzajemne uczenie się i wspieranie to największe sukcesy partnerów.

Przystąpienie do polsko-ukraińskiego projektu wsparcia reform samorządowych pn. „Przygotowanie ukraińskich samorządów do wdrożenia reform decentralizacyjnych i stowarzyszenia z UE” realizowanego wspólnie ze Związkiem Miast Polskich i Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności, to kolejne działanie tym razem odnoszące się do wymiany dobrych praktyk w budowaniu samorządności.

Praktyczny aspekt wizyty burmistrza Voznesenska Vitalija Lukova i jego zastępcy Liubov Kotenko. pozwolił wesprzeć partnerów z Ukrainy w przygotowaniach do wdrażania zaplanowanych reform. Swoją podróż w Radomsko skupili wokół tworzenia i wdrażania strategii rozwoju miasta, udziału społeczności w rozwoju miasta, rozwoju infrastruktury miejskiej, gospodarki mieszkalno-komunalnej, gospodarki wodno-kanalizacyjnej i ciepłej, bezpieczeństwa w mieście, a także tworzenia budżetu miasta i podatków.

Goście z Ukrainy w Radomsku. Od lewej: Jan Gustalik – skarbnik UM Radomsko, Larysa Kowalczyk – tłumacz, Liubov Kotenko – zastępca Burmistrza Voznesenska.

Fot. J. Mituła

Realizacja projektu w formie bezpośrednich spotkań, dialogu oraz analiz realizowanych przez Radomsko projektów pozwoliła uczestnikom wizyty

lepiej poznać sposób funkcjonowania polskiej gminy, dała inspirację oraz wskazała kierunki do działania. ■

GRUDZIĄDZ

Dzielenie się doświadczeniem

Od 16 do 19 września br. Grudziądz gościł Wołodymyra Demchenko - burmistrza Kupyanska oraz jego zastępcę, Wołodymyra Pysmaka.

Program wizyty w mieście obejmował m.in. spotkania z władzami samorządowymi oraz wizyty w spółce Miejskie Wodociągi i Oczyszczalnia, Regionalnym Szpitalu Specjalistycznym, Grudziądzkim Parku Przemysłowym.

Goście z Ukrainy na spotkaniu z prezydentem Grudziądza.

Fot. Archiwum UM

wym, Powiatowym Urzędzie Pracy i Grudziądzkim Centrum „Caritas”. Ponadto pokazano samorządowcom z Ukrainy inwestycje zrealizowane na terenie miasta, dofinansowane ze środków Unii Europejskiej. Przybliżono też procedury towarzyszące pozyskiwaniu i rozliczaniu funduszy unijnych, a także zasady współpracy z inwestorami.

Z kolei w sferze społecznej zwracano uwagę na zagadnienia związane z ochroną środowiska, promocją miasta i marki „#gru”, jak również na kwestie zaangażowania Organizacji Pozarządowych w wykonywanie zadań publicznych i zwykłych obywateli w planowanie przedsięwzięć za pośrednictwem Budżetu Obywatelskiego.

- Wszystkie wydarzenia spotkały się z wielkim zainteresowaniem ukraińskich gości. Padają z ich strony liczne pytania o zarządzanie miastem. Pano wie podkreślali, że największą bolączką ukraińskich miast jest scentralizowany budżet i decyzje podejmowane na szczeblu rządowym – mówi Robert Malinowski, prezydent Grudziądza. - Jednak, mimo różnic prawnych i administracyjnych, problemy Grudziądza i Kupyanska są w wielu dziedzinach podobne.

Kiedy nadeszła do nas prośba Związku Miast Polskich w sprawie przyjęcia

samorządowców z Ukrainy zgodziliśmy się bez wahania. Mając już za sobą okres trudnych przemian w Polsce, chcieliśmy się podzielić doświadczeniem z naszym wschodnim sąsiadem. Potraktowaliśmy to spotkanie, jako wyróżnienie i wyzwanie. Mamy nadzieję, że to, co udało nam się w tym czasie przekazać, pomoże ukraińskim samorządom w integracji europejskiej i zaowocuje dynamicznym rozwojem ukraińskich miast. ■

PLESZEW

Jak funkcjonuje samorząd

W projekt „Przygotowanie ukraińskich samorządów do wdrożenia reform decentralizacyjnych i stowarzyszenia z UE” włączył się Urząd Miasta i Gminy w Pleszewie.

W ramach projektu w pleszewskim urzędzie odbyły staż dwie ukraińskie urzędniczki: Natalia Svinchenko i Svitlana Shliakhta. Panie zapoznały się z ustrojem samorządu terytorialnego i jego zadaniami oraz funkcjonowaniem gospodarki komunalnej, budżetu obywatelskiego, inicjatywy lokalnej i budownictwa mieszkaniowego. Przekazano im informacje na temat pisania wniosków i możliwości pozyskiwania środków z programów europejskich, uczestniczyły w konferencji prasowej.

Największe zainteresowanie par wzbudziła praca zdecentralizowanego samorządu.

Stażystki z Ukrainy w pleszewskim ratuszu.

Fot. Archiwum UM

Po godzinach pracy urzędu zwiedzały Pleszew, Kalisz, Gołuchów i Poznań. Korzystały z oferty miejscowego Parku wodnego „Planty”, kupiły pamiątki. Stażystki zobaczyły codzienne życie Pleszewian m.in. poprzez swoją pracę podczas stażu, zakupy, pobyt w kafejkach, galerii sztuki użytkowej. Na zakończenie pobytu burmistrz miasta wręczył gościom upominki, urzędnicy wymienili się e-mailami i adresami, które będą potrzebne w czasie dalszej współpracy. ■

REJOWIEC FABRYCZNY Cenne polskie doświadczenia

Jednym z miast - gospodarzy wizyty samorządowców ukraińskich w polskich miastach, był Rejowiec Fabryczny, który jako jedyny w regionie przyjął delegację miejscowości Kobeliaki z Rejonu Połtawskiego.

Podczas kilkudniowego pobytu w tym mieście goście poznali m.in. zasady tworzenia budżetu, funkcjonowania usług komunalnych i gospodarki odpadami, a także zarządzania drogami i zasobami mieszkaniowymi oraz udziału mieszkańców w funkcjonowaniu wspólnot lokalnych.

Według burmistrza Rejowca Fabrycznego Stanisława Bodysa to właśnie uruchomienie potencjału lokalnych społeczności, które 25 lat temu zdecydowało o powodzeniu reform samorządowych w Polsce, jest jednym z najważniejszych warunków udanych zmian także na Ukrainie.

Goście z Ukrainy na spotkaniu z burmistrzem, Stanisławem Bodysem. Fot. Archiwum UM

Delegacja z Ukrainy w czasie pobytu w Rejowcu Fabrycznym zapoznała się z funkcjonowaniem i zarządzaniem usług komunalnych w tym gospodarki odpadami, także zarządzaniem ulicami miejskimi, mieszkalnictwem wodociągami, oświatą. W czasie spotkania z Radą Miasta mer i sekretarz Kobeliaki poznali zasady działalności organu uchwałodawczego w zakresie budżetu, organizacji rady, strategii i programów rozwojowych miasta.

– Ukraina jest w przededniu wprowadzenia wielu reform w kraju w tym samorządowych, dlatego cenne są dla nas polskie doświadczenia działalności samorządu lokalnego – mówił Oleksander Isypa, – Widzimy jak ważne jest wsparcie unijne dla projektów inwestycyjnych oraz dążenie do zwiększenia partycypacji społecznej. Także u nas mieszkańcy muszą się czuć odpowiedzialni za swoje sprawy.

– Po zapoznaniu się z samorządem małego miasta planujemy nawiązanie partnerskich kontaktów z Rejowcem Fabrycznym – dodał Serhija Gałuszko. – Na pewno ważne byłyby staże naszych urzędników w Polsce, aby naocznie przekonać się jak może funkcjonować samorząd lokalny. ■

WYSZKÓW Jak funkcjonuje demokracja

Wyszków realizując projekt pod nazwą „Przygotowanie ukraińskich samorządowców do wdrożenia reform decentralizacyjnych i stowarzyszenia z UE” gościł burmistrza Vilnogirsk, Vitalija Fedorenko i jego zastępcę, Svitlanę Arkipową.

Wyszków współpracuje z takimi miastami, jak Sopot, Gdańsk, Kielce, Grudziądz. Jest stawiany za wzór przez Związek Miast Polskich jako samorząd wzorcowy w zakresie gospodarowania nieruchomościami i polityki proinwestycyjnej w tym zakresie.

Goście z Ukrainy w wyszkowskim ratuszu poznali szczegóły funkcjonowania poszczególnych wydziałów. Szczególnie zainteresowani byli sprawami związanymi z tworzeniem i realizowaniem budżetu, wzięli udział również w posiedzeniu komisji rozwoju Rady Miejskiej. Ze strony ukraińskich urzędników padało mnóstwo pytań i na wszystkie wyszkowscy urzędnicy udzielali szczegółowych odpowiedzi. Goście zapoznali się też z funkcjonowaniem ochotniczych straży pożarnych działających na terenie gminy oraz z pracą strażaków zawodowych z PSP w Wyszкові. Obejrzeni sprzęt, umundurowanie, obserwowali ćwiczenia, odwiedzili siedziby jednostek gminnych OSP.

Samorządowcy z Ukrainy odwiedzili Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji, Wyszkowski Towarzystwo Budownictwa Społecznego, wizytowali również aktualne miejskie inwestycje. Udali się z wizytą do gminnych jednostek kultury i sportu: WOK Hutnik, Biblioteki Miejskiej oraz WOSiR-u. Odbili spotkanie z sołtysami wyszkowskich sołectw. Byli bardzo zainteresowani funkcjonowaniem demokracji osiedlowej i sołectkiej w Polsce.

Spotkali się ponadto z lokalnymi mediami oraz uczestniczyli w cotygodniowej naradzie naczelników i kierowników w Urzędzie Miejskim. Szczególnie interesowały ich mechanizmy współpracy, za-

rzadzania, kompetencje poszczególnych komórek, zasady finansowania zadań gminnych. ■

BRODNICA Spółki miejskie i NGO's

Samorządowcy z Ukrainy Wschodniej z miasta Sumy odbywali staż w brodnickim Magistracie. Ich zadaniem było zdobycie wiedzy i doświadczenia w zakresie przeprowadzania na Ukrainie reform decentralizacji.

Projekt realizowany przez Związek Miast Polskich wpisuje się w inicjatywę Prezydenta RP dotyczącą polskiej pomocy dla Ukrainy oraz rządowy program wspierania reform na Ukrainie.

Goście z Sum z burmistrzem Brodnicy i pracownikami Urzędu. Fot. M. Melnicka

Urzędnicy z Sum: Ludmiła Fesenko, koordynator ds. młodzieży oraz Andrij Baranom, doradca prezydenta miasta Sumy ds. projektów gospodarki miejskiej, mogli zobaczyć w brodnickim urzędzie m.in. to, jak wyglądają procedury związane z pozyskiwaniem środków z Unii Europejskiej, zarządzanie projektami czy sprawy związane z komunikacją miejską czy gospodarką odpadami komunalnymi.

– Wizyty w spółkach miejskich zajmujących się tymi sprawami, trwały dłużej niż przewidywał to program ze względu na wiele pytań, które zadawali szefom spółek nasi goście – mówi Jarosław Radacz, burmistrz Brodnicy. – Nasi goście bardzo rzetelnie podeszli do projektu. Sporządzali notatki, otrzymali od nas pełen pakiet przykładowych dokumentów, które szczególnie ich interesowały. Poza tym, wykazali bardzo duże zainteresowanie funkcjonowaniem organizacji pozarządowych i sposobem wspierania ich działań przez miasto. Spotkali się z przedstawicielami ośmiu organizacji, działających w różnych obszarach. Zainteresowały ich formy komunikowania się Urzędu z mieszkańcami – dodaje burmistrz.

oprac. epe

Laureat konkursu „Samorządowy Lider Zarządzania - Razem dla rozwoju”

Dojrzałe partnerstwo

Aglomeracja Wałbrzyska to laureat II miejsca w konkursie „Samorządowy Lider Zarządzania 2014 – Razem dla rozwoju” w kategorii „Współpraca międzysamorządowa”. Wyróżnienie zostało przyznane za projekt „Poprawa spójności społeczno-gospodarczej regionu”.

Aglomerację Wałbrzyską tworzą obecnie 23 gminy zlokalizowane w południowej części województwa dolnośląskiego, które należą do czterech powiatów - wałbrzyskiego, kamiennogórskiego, świdnickiego oraz kłodzkiego.

Współpraca została zapoczątkowana przez Gminę Wałbrzych w 2011 roku. Rozmowy o systemowym współdziałaniu JST miały na celu poprawę spójności społeczno – gospodarczej regionu. Założenia rozwoju Wałbrzyskiego Obszaru Aglomeracyjnego opracowano w lutym 2012 r., a w kwietniu 2012 przedstawiciele 14 gmin podpisali **Deklarację Aglomeracji Wałbrzyskiej**, przewidującą przygotowanie wspólnej strategii. Oto filozofia, jaka przyświecała samorządom tworzącym partnerstwo:

*We współczesnym świecie nasilają się procesy aglomeracyjne. Miasta stają się centrami wzrostu decydującymi o poziomie życia i rozwoju otaczających ich obszarów. Równocześnie obserwuje się nasilenie konkurencji pomiędzy państwami, regionami, a nawet gminami. Konkuruje się nie tylko o inwestorów, ale również o mieszkańców, turystów, studentów, instytucje, a także zewnętrzne źródła finansowania. O pozycji ekonomicznej obszaru może zdecydować przedsiębiorczość jego mieszkańców o ile będzie efektywnie wspierana przez władze samorządowe. Aby działania wspierające mogły być skuteczne, muszą istnieć solidne podstawy infrastrukturalne i instytucjonalne, zaś samorząd powinien dysponować odpowiednimi środkami i narzędziami umożliwiającymi skuteczne wsparcie. **Dobro publiczne wymaga zatem kooperacji władz samorządowych, czemu służyć powinny działania zmierzające do zacieśniania współpracy.** Dodatkowym wyzwaniem są zmiany związane z perspektywą finansową UE 2014-2020 oraz na nowo wytyczonymi priorytetami Unii Europejskiej zawartymi w strategii Europa 2020.*

Cele partnerstwa

U podstaw zapisów Deklaracji Aglomeracji Wałbrzyskiej znajdują się **Założenia Rozwoju**

Wałbrzyskiego Obszaru Aglomeracyjnego do roku 2020, których następujące zapisy zostały uszczegółowione i zaprogramowane w Strategii Rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej:

- w obszarze dostępności Wałbrzyskiego Obszaru Aglomeracyjnego: rozwój infrastruktury transportu publicznego, rozwój infrastruktury drogowej i kolejowej, cyfryzacja;
- w obszarze lepszego miejsca pracy: dobre uzbrojenie terenów pod inwestycje, oparcie rozwoju gospodarczego na innowacji oraz potencjale turystyczno-uzdrowiskowym, współpraca z gminami czeskimi, wsparcie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw;
- w obszarze lepszego miejsca do życia: poprawa poziomu wykształcenia, wspieranie przedsięwzięć w zakresie edukacji, rewalizacja zdegradowanej tkanki miejskiej, ochrona zdrowia.

Instytucjonalizacja

Deklaracja stanowiła podstawę do podjęcia decyzji o nawiązaniu długookresowych relacji instytucjonalnych, wykorzystujących efekt synergii. W celu poprawy efektywności współpracy, a także ze względu na obowiązki jakie miała przyjąć Aglomeracja Wałbrzyska w związku z wdrażaniem Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, podjęto także kroki w kierunku instytucjonalizacji partnerstwa. W sierpniu 2013 r. gminy AW podpisały List Intencyjny w sprawie „Współpracy służącej realizacji wspólnych działań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych”. W październiku i listopadzie 2013 r. do Aglomeracji dołączyło 7 nowych gmin.

W Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego uznano współpracę w ramach AW jako modelową.

Wspólna przeszłość i teraźniejszość

Dobór grupy docelowej partnerstwa był determinowany wspólnymi doświadczeniami transformacji systemowej, która w sposób gwałtowny i brutalny (nie ewolucyjny) skazała Aglomerację na marginalizację i status peryferii. Już pod koniec lat 80-tych ubiegłego stulecia stopień dekapitalizacji infrastruktury technicznej w dawnym województwie wał-

brzyskim był najwyższy w Polsce. Ze względu na niewystarczającą interwencję w tym zakresie sytuacja ta nie uległa zadawalającej poprawie. Restrukturyzacja gospodarki wdrażana bez programu osłonowego, prowadziła do likwidacji dominujących energochłonnych branż przemysłu ciężkiego. W efekcie region w krótkim czasie stracił kilkadziesiąt tysięcy miejsc pracy, co skutkowało pojawieniem się długotrwałego i strukturalnego bezrobocia oraz biedy i ma wpływ na obecną sytuację społeczno – gospodarczą obszaru.

Identyfikacja obszarów problemowych

Partnerstwo zawiązane zostało podczas **I Forum Aglomeracji Wałbrzyskiej**, które odbyło się w formie otwartej dla wielu partnerów konferencji. Partnerstwo sukcesywnie w kolejnych miesiącach poszerzane było o kolejne samorzady.

Po podpisaniu Deklaracji Wałbrzyskiej powołano Radę Aglomeracji Wałbrzyskiej, wspieraną przez partnerów społeczno-gospodarczych, która miała za zadanie współpracować z zespołem opracowującym diagnozę społeczno-ekonomiczną gmin Aglomeracji Wałbrzyskiej. Przeprowadzone studia diagnostyczne obejmowały identyfikację cech wyróżniających gminy i Aglomerację Wałbrzyską jako całość, w wymiarach społecznym, gospodarczym, środowiskowym i infrastrukturalnym, a także ich zmiany w pierwszej dekadzie XXI w. Celem raportu była identyfikacja obszarów problemowych oraz postulatów rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej, które stały się podstawą do dalszych prac nad stworzeniem konkurencyjnego miejskiego obszaru funkcjonalnego.

Partnerstwo w działaniu

Na bazie diagnozy opracowano **Strategię AW**, która wskazuje obszary strategicznej interwencji. Na tej podstawie gminy aglomeracji podejmują działania w kierunku rozwiązywania wskazanych problemów. Przykładem są partnerskie projekty: „Usługi publiczne jako istotny czynnik rozwoju lokalnego w gminach AW”, „Rozwój kapitału ludzkiego AW poprzez wzrost kompetencji ICT jej mieszkańców”, „Rozwój Obszaru Funkcjonalnego AW poprzez opracowanie dokumentów strategicznych wspierających integrację 23 jst: Strategii ZIT, Programu Gospodarki Niskoemisyjnej i Zintegrowanego Programu Transportu Publicznego”.

Wnioski sformułowane w diagnozie i zawarte w Strategii Rozwoju AW posłużyły do opracowania **Strategii ZIT**.

Więcej informacji nt. AW można znaleźć na www.aglomeracja-walbrzyska.pl (epe)

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

Projekt
Budowanie kompetencji do współpracy międzysamorządowej i międzysektorowej jako narzędzi rozwoju lokalnego i regionalnego
Finansowany z funduszy EOG
pochodzących z Norwegii, Islandii i Liechtensteinu oraz środków krajowych

Konferencja kończąca projekt

„Dialog społeczny w sektorze i przedsiębiorstwach samorządowych”

2 grudnia 2014 roku, Warszawa

Pracownia Badań i Innowacji społecznych Stocznia oraz Związek Miast Polskich

zapraszają do udziału w seminarium

„Budżet partycypacyjny dla zaawansowanych”

w ramach projektu „Laboratorium budżetu partycypacyjnego”

Warszawa, 4-5 listopada 2014 r.

Cele seminarium:

- wymiana doświadczeń, pomysłów i refleksji, które pomogą udoskonalać procesy budżetów partycypacyjnych/obywatelskich w miastach
- nawiązanie kontaktów, które w przyszłości mogą doprowadzić do współpracy w obszarze działań partycypacyjnych

Tematyka:

- w jaki sposób wykorzystywać nowoczesne narzędzia technologiczne w procesach budżetów partycypacyjnych/obywatelskich
- przykłady polskich i zagranicznych internetowych platform wspierających mechanizmy BP
- na jakich etapach BP i w jakiej formie wsparcie nowoczesnych technologii byłoby przydatne i wpływało korzystnie na funkcjonowanie procesów BP w Polsce
- ewaluacja budżetów partycypacyjnych/obywatelskich